

VÁCLAV BENEŠ TĚBÍZSKÝ:

BLUDNÉ DUŠE.

HISTORICKÝ ROMÁN.

"Opravdu? — Mezi rebelanty! tu to máme! Neslýchaná věc! — O tom si budou lidé ještě povídati, až my shijeme! Půjďte s tímhle psaním na krajský úřad! Ach, ach, — jsou to nyní časy! Božínu, Bože náš! — Poskvrnil náš stav a sebe do věčné hanby uvedl."

Někdo ovšem chvíli potom, když kostelník odešel, přihrál ke fce vesničkáři včaz, a panna Kačenka hlásila pamu farářovi: "S Pánem Bohem."

"Kam?" "Do Jířic." "Zase už? A ke komu?" "Ani jsem se neptala." "Pořád a pořád jen Jířice!" prohodil nevrle farář a jal se méně oheotně než jindy činiti potřebné přípravy na takovou cestu. Potom se zahálil do pláště s límcem na celé kolo.

"Kdože u vás nemocen?" zeptal se usednův do vozu, překrýváje se opatrně houčkou.

"Pan páter!" odušil vozka stručně a práskl do koně. Panu farářovi nezbylo ani času k nové otázce. Takořka letem oclil se v Jířicích a ještě okamžik a koně zastavili před statkem Květovým. Vypadalo to v něm, jako by tam drahný čas byl nikdo nebydlel. A přece zde nechal sedlák i koně i všečen brav. Dohlíželi sem ovšem od Jirasů; ale cizí starost člověku k srdci nikdy nepřiroste. Chlévy byly zotvirány, dobytek zmořen a v konárně smutně řehotali bělouši, že se jich nikdo neujmá, že žlaby jejich jsou už prázdný třetí den. — Jen na zápraží seděl jediný tvor, opravdový strážce celého statku! Byl to "Voříšek". Seděl u dveří do síně jako by na řetězu přivázan.

A oči měl všude po dvoře; — nikdo ničím neschmél ani hnouti. Ale když si zaštkal, vždycky se podobalo, že někoho volá, že se mu po něm stýská, a když nikdo nepřicházel, svěsil na chvíli hlavu a zahýbal ohonem... Upřímně, věrně zvíře! A kolikrát si tak smutně za den zaštkl!

"Ráče, vebelný pane, slézti až na dvoře?"

"Zde; — hned!"

Pan farář si pro okamžik ani nevšímal, kdo ho oslovil. Cestou a Jířicemi hlavy nepozdvíhl, aby mu nikdo neviděl do obličej. Před statkem sprostil se nejdříve houní, potom shodil se sebe plášť a ještě se kolem nerozhlédl. Svalovitě pravice pomohla mu dolů s vozem. Na Podlesácké vozy těžko stoupáti a ještě obtížněji s nich slézati.

Až nyní se podíval, kdo mu vysel vsťie. Ale nějak se zarazil a jazyk mu na chvíli upřel službu.

Pana faráře vítal do svého statku sám Květ.

Oba vešli mlčky do síně. Voříšek zasvitl pouze prudceji očima a mrštíil jimi jaksi nedůvěřivě po pana faráře. Ale s prahu se nehnul.

"Pan páter že u vás — nemocen?"

Pan farář se v sini zastavil a zahleděl se ostře Květovi do tváře.

"A vy že jste jej u sebe přechovával?"

Pan farář ani nečekal odpovědi sedlákovy. Měl bezpochyby na jazyku ještě jakousi vyřičku; ale Květ otevřel již dvře do světnice se slovy: "Račte konati svou povinnost!" V selské jizbě bylo dusné ticho. Jen hodiny — staré dřevěnky u

Iveři hrkaly, ale tak, jako by každou chvíli mělo jim dojiti. Člověku, vkročil-li do vnitra, zdálo se, jako by o tváře jeho vsi silou zavádil dech neštěstí. O hlavu se až závrať pokoušela a oči na okamžik neprohlédaly.

Pan farář se také ihned nemohl nějak zpatmatovati. Trvalo několik minut, než se poohlédl a než po levé straně ve světnici ušel lůžko a na lůžku smrtelně bledou tvář, s očima zavřenýma, se rtoma těsně sevřenýma... Vedle klečela s rukama sepjatýma mladinka dívka s očima upřenýma neodvratně ve smrtelně bledou tvář na lůžku, deduje v zimnicím napjetí každlinku zatrhnutí v tazích zdánlivě zmrtevých. Na stole bñel se čístoňký posvíceňský ubrus a hořely dvě voskovice, pomalovaně pestrými květinami.

Dívka zaslechuvši ve světnici crocky, zdvihla se, políbila panu faráři ruku a opustila jizbu.

Smrtelně bledá tvář na lůžku se pohybovala, oči se rozevřely, utkvěly na přichozím a kolem těsně sevřených zraků cosi přeletělo. Měl to snad býti úsměv, snad přivítání! Můj Bože! Jaký úsměv, když jsou oči už zkaleny peruti Morany, když nade rty se již sklání tajemná ruka, aby na ně vtiskla pečet věčnosti! Jaký to úsměv může se jevití na rtech, když mizí ve tmavé mlhy mladý život, nad jehož kolébku už spleťaly soudičky úř, která vedla stezkami samého odříkáání. A přece usmívaly se tyto rty, otevíraly se, — zraky se na chvíli jasnily, hlava se výše zdvihala, ale nemohla. Byla tak sesláblá...

Pan farář mluvil hlasem tlumeným a z lůžka zalétal k usím jeho jen šepot, slabounký, tichounký, jen někdy přerušeny těžkým, zlořestným chraptotem, zrovna jako y hodiny — staré dřevěnky u dveří, jimž, zdálo se, že dojde každou chvíli.

Za hodnou chvíli teprv otevřely se dvře a dveřmi vysel pan farář. Zaměřil k protějšim prahu, jenž vedl do komory, kde dlel Květ se Světlušku.

"Lidé dobří! — Ublížil jsem vám. Odpuštěte-liž mi?"

Pan farář vysel všecek změněný. A při těchto prosbách se mu hlas chvěl, jako by se bál, že mu odřeknou a že mu neodpustí.

"Podívej se tam, Světluško! — Posluž! Přijdu co nevidět! — Račte usednouti!"

Sedlák Květ podával panu farářovi starou dubovou židli, v jejímž lenochu bylo vydlabáno lidské srdce.

"Járku, sousede! — Ublížil jsem vám velmí! — Jsou tím všim jazykové zlí, ještěřtí... Kam tak člověka přivedou! — Vy mlčíte, Květe...?"

"Záleži vám, vebelný pane, tolik na odpuštění takového člověka, jako jsem já?"

"Opravdu tolik, sousede..."

"Nemám vám ani co odpouštětí..."

"A přece, sousede — přiznávám se k tomu upřímně. Člověk mnohdy za sebe ani nemůže; ani mnohdy neví, jak v duši jeho vzklíči podezření... Dnešní den je pro mne těžkým trestem! Bůh ví, zda pod ním neklesnu... sousede Květe!"

V komoře bylo ticho, y protějši světnici také ticho, pan farář stiskl oběma rukama pravici Kvě-

tovu a nad střechou statku zdejšího vznášela se smrt.

"Vidíte ji? — Podívejte se! — Musíte ji vidět! Slyšíte, jak chrčestí zuby, jak z hluboka dýchá? — Tuze prudce letěla, unavila se, odpočívá a běda, běda, že nad statkem Květovým! Už po druhé a přijde po třetí, po čtvrté, dokud živé duše bude pod kroví! — Ó já věděla, kam zaletí mé vlasy, všude že bude zle! — Nejdříve letěly k Ouřadovi. A měli tam funus za několik dní — ten poslední byl nejhezčí... Vidíte, vidíte? Kosu si brousí... Ukryjte se, schovejte se, zastrejte se, zandejte si okna! Hu! — Už se zdvihá, už ruku s kosou napřahuje... Brrr!"

Stará Skůrka, jejíž hlas rozléhal se návisí houkáním ochraptělé sovy, podepřela si boky a postavila se tvář přímo ke Květovic statku, jako by chtěla ukázatí celé vsi, ona že smrti se nebojí a že se jí může podívati směle do očí. A kde ji dnes slyšeli, všude opravdu dvěře zavírali na závoru a okna zabeďovali okenicemi, až do večera bylo ještě dosti daleko.

Pan farář seděl dosud u Květů v komoře se sedlákem, hlavu máje o pravici opřenou a poslouchaje vypravování Květovu s tak bedlivou pozorností, jako snad nikdy v životě, toliko že občas pokoušel jej dnes dusivý kašel. Sedlák Květ však pokaždě poustál, aby pan farář ani jediného slova nepřeslechl.

"Do Jířic měli jsme nejbliže," zakončil Květ své vypravování.

Potom se chystal pan farář k odchodu; ale než odešel, podíval se ještě do světnice. Zraky pana pátera byly však zavřeny, rty těsně stisknuty, ruce sepjaty — jen hluboký, chraptotný dech byl dosud znamením, že z tohoto mladého těla duše ještě neuletěla. Pan farář nechtěl asi rušiti poslední smrtelné dřimoty svého mladého souduha a potom se mu náhle v té dusné světnici hlava zatočila, před očima se mu udělala tma a už začal vravoratí. Květ zachytil ho ještě v čas. Panu farářovi, zdálo se, že jazyk tím dusnem až ochrnil; pokynul sedlákoví pouze rukou, aby jej vyvedl.

U lůžka zůstala Světluška samotna.

Hodiny u dveří odbíjely zdlovhavě šestou. Chrapotivý hrkot jejích mladého kněze probudil. Otevřev oči, pozdvíhl hlavu, jako by se chtěl přesvědčiti, kam ho to opravdu zanesli. Ve světnici bylo již pološero.

"Už se stmívá — můj Bože — jak se jen domů dostanu — tak eizí, neznámý kraj — cesty nikde — i ta hvězda mi shasiná — a dóna mne už čekají — kde jsem se to jen ocil — vždyť tu zahynu — můj Kriste Ježíši. A nikde duše živé, duše dobré. — Maticko, maticko milá, kam vám to syna zavezli. — Už se ho nedočkáte — už ho vícekrát nevidíte — k vám tak daleko z těchhle končin, do nichž zacházím dál a dál — maticko drabá, kdo vás tu potom potěší — a já nazpátek nemohu — kam mne to zanesli..."

Vedle lůžka mladá dívka těsně svírá rty, aby vzlykot utlumily, a tváře zakrývá rukama, aby hlasitý pláč zdržela násilně, a hnědé, hebounké vlasy, vinou se jí v bobatých pletenech na štádra, jež tak těžkým, nezvyklým dechem pod sedavým žvítkem praenují.

"Což tu opravdu není duše žádné? — Lidé drazi, lidé dobří! — Smlíujete se nade mnou..."

Mladý kněz vsi silou chtěl se na lůžku zdvihnouti a přehnouti z kraje, jenž rozestíral se před zraky jako jako širá tmavá pustina, v níž uhaslo poslední světélko — i ta bludička...

"Jste u nás — v naší světnici — vebelný pane!" zahovořila ti-

chounee, neschmél Světluška, naklonivši se nad lůžko.

"U vás — u vás — ve vaší světnici!"

Mladý kněz položil si ruku na čelo, jako by se chtěl vzpatmatovatí; ale nebyl s to. Pořád se mu kmital před očima tmavý, pustý kraj, bez lidské duše, bez živého tvora, nad nímž shasly všecky hvězdy, z něhož odstěhovaly se i bludičky.

"U Květů, vebelný pane — v Jířicích!"

"U Květů — v Jířicích a ty — ty..."

"Světluška..."

Dívka skorem už jen šeptala a jako by bezděky ještě níže naklonila hlavu nad očima skalenýma, nade tvář na smrt zblženou, nad jarým shasinajícím životem. Cítila jak jí náhle obě líc zahořely, tak z nenadání a zalekla se, by nikdo — ani to oko zakalené — nepostřehl červení, jež se jí tak náhle rozlila tvářemi, jako by červenky věstící vábný, jarní čas, které nedávno nad černými lesy pozvolna umíraly, všecken svůj pávab — nej jemnější nach byly zůstavily na tomhle dívčím obličejí.

"Světluška? — Tedy přece jedna duše — ta nejdraží — ta nejmilejší. — Až někdy — — potěš, Světluško, mou chudou maticku — — až jí ublížím —..."

Na lůžku pohybovala se bílá studená ruka, jako by předmět nějaký hledala; a nalezla jej takřka nevědomky. Spočinula na čistém, dívčím čele. Bylo horké, rozpálené. Hnědé, hebounké vlasy ovinnily se kolem studené ruky.

Hodiny u dveří došly. Ve světnici rušil dusný ticho jen tlumený pláč. Ale návisí rozlehl se pojednou lomoz, jako když přijde první v letě bouřka. Bylo slyšeti výstřely z ručnice, ozývalo se vejskáání a přes Jířické střechy letěla do všech koutů v Podlesí radost.

"Jeuchu! Máme na Podlesí svobodu, svoboděčku! Ohlašovali nám jí knížecí služebníci na koněch, v rukou měli bílé praporec. Abychom se vrátili do svých vesnic, že nám pan kníže odpustí, že nám sleví roboty, že budeme mítí časy, jaké na Podlesí nikdy nebyly! A přijde nám to všecko napsané, pečeti potvrzené. A vítelí, kdo nám to vymohl? Refunda! Byl u knížete pána —"

"A zradil vás, prodal vás za bídnější peníz než Ježíše Krista Jidáš! Kamenovat jste ho měli, jak jste ho uvidělí ponejprv. A tak dlouho vás štvál, až vás vylákal — všecko k vůli pántum, protože chtělí, aby vás ubylo. Jen čekajte na svobodu, počkáte si! Leda že pro vás přijdou s řetězy a okovy! Jak podvedl slečnu Lucilií, tak nyní podvádí i vás. Zavedl ji jako vás — a potom upřel, dal se k Francuzům, zradil eisafovnou — Jeho jméno visí snad do dneška na šibenici. Ihned před čtyřiceti lety měl býtí utracen, jeho erb byl rozlámán katem, zapřel ho vlastní bratři, otec ho vydědil. Já jediný strhl mu skrabošku s tváře, já jediný věrný sluha slečny Lucilie, která i když umírala, na vás Podlesáky vzpomínala..."

"A proč jste nám tohle, oče Jarolime, už dávno neřekl?"

"Slepota byly raněny vaše oči — a nevíte-liž, že Hospodin poručel mluvití věrným teprve ve dnech bídy a soužení?"

"Co pak už, oče Jarolime, nepamatujete, za čího syna jste v ložku Světobrušanském Refundu prohláči?"

"Jděte, vy svatý muži, nás Pánbůh slepoty zbavuje, a oči vaše zastírá mlhami," odpověděl poustevníkovi kořistář Rozhoda.

"Půjdu — půjdu! Ale až vám sepnou hlavy k nohám, vzpomeneťe si na mne! Až se na Podlesí

ozve pláč a skřípění zubů, bude to třest spravedlivý — také za dnešek!"

Do téhle vády zaklinkal zvonec — i rozezvůčel se tak smutným hláholem, že, co jej sem z Prahy zavezli, nikdy ho takto neslyšeli. Na návisí všecko rázem utichlo a všecky hlavy se obnažily. I otec Jarolim sepal svadlé ruce a bílou hlavu naklonil. Západní větřík nesl hláhol zvonku daleko do kraje a tam ho zavál pod strání do oken prosté chaloupky, kde klečela letitá stařenka, modlí se k Bohorodičce za jediného syna...

Kněz na lůžku dýchal rychleji a rychleji. Bílá studená ruka jeho spočívala dosud na čistém, dívčím čele.

"Umírá! — Pomodleme se, Světluško!"

A v Jířicích se v tu chvíli ozývalo jako na všech rtech šepotem: "U Květů skonává Okrouhelský pan páter!..."

XIII.

Na neděli Laetare ohlašovali na Podlesí s kazatelen, že milostivá vrchnost odpouští všem, kteří se sčastnili rebelie, že kníže pán poddaným svým miní robotu sleviti, že všeho zapomena a bude lidu dobrým otcem. Zároveň óteno vynesení eisařské, že někdejší starodávný způsob pochováání nabývá opět platnosti. Potom následovaly dlouhé modlitby za světskou vrchnost, za odvrácení moru, hladu a války.

V Okrouhlině ty listy četí administrator; pan farář po smrti káplanově ihned zadal žádost, aby mu dopřáli zaslouženého odpoučinku. Přání jeho vyhovělí tentokráte nad očekávání brzy.

Podlesáci byli už zase jako jejich předkové — učiněné ovečky. Orali a zasávali panská pole, poráželi panské lesy, a den ode dne čekali na svobodu, kterou jim ondyno sľibovali knížecí služebníci. Kdyby toho nebyli též slyšeli z úst Refundových, skoro by se byla jejich víra v panské sliby začala opět viklati. Páni však byli jako z másla a lid těšili, až jim k tomu už scházelo slov. Na úřad nebyl potahován nikdo. Pojezdného z Domašic přeložili někam až ke Krumlovu; direktora dali do výslužby, vrchního poslali prý do hor a justiciár se poděkoval. Na krajském úřadě také všecko zpřevraceli. A jednou za rozkošného jarního dne rozhůčely se všecky zvony, kde jaký na Podlesí byl, na věžích, na kaplickách, v trámčích po návších; zvonili panu knížeti hraudi ode vsi ke vsi a všude povídali, že už ta svoboda je na cestě, aby se jen za knížete pána pobožně modlíli. Podlesáci věřili, douřali; — jen s milováním to ještě chodití nechtělo.

Nejděle zvonili knížeti pánu v poustevně pod Srbům. Lidé hlelí k lesu na strání uděšení, a bylo-li jim jiti kolem potoka, nad nímž sedala se poustevna, jen se kmitali podél olšin šumících radořtí z první zeleni. Se stráně zalétal dolů do vsi hlas ještě chraptivější než zvuk rozraženého zvonce ve vztýčeném trámei.

Pi. Rosie Kretschmer ranhojička

a vyrabitelka prosbulé

České bvlinné a kořenné masti, 3 druhy Jest výborným prostředkem proti o travě krve, dále léči kostičer, revmatiam, čeravé nebo zastaralé rány, očal neduhy, vyrážky, liscj atd. Tyto masti vyléčily sta trpících a pro svoji spolehlivou účinnost nemají sobě rovných. Navštivte ji osobně nebo dopište, udalíte popis své choroby.

Krabíčka (5 uncí)..... 50c Na vauěk pošlou..... 55c Adresujte:

MRS. ROSIE KEETSCHMER, 1— 1942 So. 16th St., Omaha, Neb.